07/04/2020

Όταν γράφτηκε το Έπος του Ρούπελ

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το Ρούπελ είναι το μεγαλύτερο από τα 21 συγκροτήματα της «Γραμμής Μεταξά», με συνολικό μήκος στοών και καταφυγίων 6.100 μέτρων. Η Γραμμή Μεταξά ήταν μία σειρά οχυρωματικών έργων κατά μήκος των ελληνοβουλγαρικών συνόρων, που κατασκευάστηκαν με σκοπό την άμυνα της Ελλάδας σε περίπτωση εισβολής

Η επίθεση των Γερμανών κατά των οχυρών άρχισε την 05:15 της 6/4/1941, με σφοδρό βομβαρδισμό του Πυροβολικού με βλήματα διαφόρων διαμετρημάτων, και από τις 06:00 και με αεροπλάνα κάθετης εφόρμησης (Στούκας), τα οποία αναπτυγμένα σε σχηματισμούς έριχναν βόμβες, κάτω από το τρομερό σφύριγμα των σειρήνων τους.

Πως ξεκίνησαν όλα

Στις 12/11/1940 ξεκίνησε ουσιαστικά ο σχεδιασμός της επιχείρησης “Μαρίτα”, για επέμβαση των Γερμανικών Δυνάμεων στα Βαλκάνια, προκειμένου να διασωθεί το γόητρο του Άξονα που κινδύνευε από την κατάρρευση της σύμμαχης Ιταλίας του Μουσολίνι στη σύγκρουσή με την Ελλάδα, στα βορειοηπειρωτικά βουνά. Ωστόσο απώτερος στόχος του Χίτλερ ήταν να καλύψει τα νώτα του, ενόψει της επίθεσης κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

Μετά την προσχώρηση της Βουλγαρίας στον Άξονα, (1/4/1941) η 12η Γερμανική Στρατιά υπό τον Στρατάρχη Φον Λιστ πέρασε τον Δούναβη και εισήλθε στη Βουλγαρία. Παράλληλα δυνάμεις του 18ου Γερμανικού Στρατού, προωθήθηκαν στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, με αποστολή τους -μεταξύ άλλων- τη διάνοιξη της

Στενωπού του Ρούπελ και την κατάληψη της σιδηροδρομικής γέφυρας του Στρυμόνα.

Συγκεκριμένα η αποστολή ανατέθηκε στο εμπειροπόλεμο 125ο Σύνταγμα Πεζικού, είχε λάβει μέρος ένα χρόνο πριν στις επιχειρήσεις κατά της Γραμμής Μαζινό στην Γαλλία, μαζί μ’ ένα ενισχυμένο Τάγμα του 100ου Ορεινού Συντάγματος Κυνηγών και ένα τάγμα Μηχανικού. Επίσης είχε την υποστήριξη ένα σύνταγμα πυροβολικου, δύο μοίρες πυροβολικού και η 616η Ολμαρχία. Εκτιμάται πως από το σύνολο των 576 αεροσκαφών που διέθετε η 12η Γερμανική Στρατιά για όλη επιχείρηση στα Βαλκάνια, τα 250 ενήργησαν εναντίον του Ρούπελ και του Μπέλες πετώντας σε σμήνη των 20-30 αεροσκαφών τις ημέρες της επίθεσης.

Από την ελληνική πλευρά, την ευθύνη άμυνας της περιοχής ανατολικά του Στρυμόνα, έως και βόρεια του χωριού Άνω Βροντού, είχε το Συγκρότημα Σιδηροκάστρου, με έδρα το Σιδηρόκαστρο. Το οχυρό Ρούπελ υπαγόταν στον Δυτικό Υποτομέα, όπως και το οχυρό Καρατάς με την ενδιάμεσα περιοχή. Η φρουρά του Ρούπελ, αποτελούνταν από 27 αξιωματικούς και 950 οπλίτες, με διοικητή τον Τχη (ΠΖ) Γεώργιο Δουράτσο.. Γύρω από το Ρούπελ υπήρχαν μόλις οκτώ (8) πυροβόλα , μοιρασμένα στις πυροβολαρχίες του λοχαγού Κοζώνη και του ήρωα υπολοχαγού Κυριακίδη, σε καλά κρυμμένες τοποθεσίες.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6/4/1941

Η επίθεση των Γερμανών κατά των οχυρών άρχισε την 05:15 της 6/4/1941, με σφοδρό βομβαρδισμό του Πυροβολικού με βλήματα διαφόρων διαμετρημάτων, και από τις 06:00 και με αεροπλάνα κάθετης εφόρμησης (Στούκας), τα οποία αναπτυγμένα σε σχηματισμούς έριχναν βόμβες, κάτω από το τρομερό σφύριγμα των σειρήνων τους. Εκτός από το Ρούπελ, στόχος του εχθρικού βομβαρδισμού ήταν και τα παρακείμενα οχυρά Παλιουριώνες, Καρατάς, Κάλη καθώς και το Κέντρο Αντίστασης Καπίνας.

Παράλληλα γερμανικός ειδικός λόχος, με 18 λέμβους από καουτσούκ, επιχείρησε να πλεύσει τον ποταμό Στρυμόνα, αλλά καθηλώθηκε σε συρματοπλέγματα που υπήρχαν μέσα στο νερό και αποδεκατίστηκε μετά απο διασταυρωμένα πυρά που δέχτηκε από τα οχυρά Ουσίτα και Παλιουριώνες. Οι ελάχιστοι που διασώθηκαν, κατόρθωσαν κολυμπώντας να συνενωθούν με τα προχωρημένα στοιχεία του 1ου Τάγματος, το οποίο, αφού πέρασε τον Μπίστριτσα ποταμό από τους πόρους, αναπτύχθηκε σε ευρύ μέτωπο. Ο λόχος δεξιά του Τάγματος κινήθηκε κατά μήκος της στενωπού και μόλις βρέθηκε κάτω από το οχυρό Ουσίτα, δέχθηκε καταιγισμό πυρών και καθηλώθηκε με σοβαρές απώλειες. Την ίδια εξέλιξη είχε και η επίθεση του υπόλοιπου Τάγματος (τρεις (3) λόχοι κατά του οχυρού Ουσίτας). Με τη δύση

του ήλιου αποσύρθηκαν στα υψώματα ανατολικά του Προμαχώνα.

Στον αριστερό τομέα του Συγκροτήματος (2ο και 3ο Τάγμα), οι Γερμανοί κατάφεραν να αιφνιδιάσουν τη Διμοιρία Προκαλύψεως καταλαμβάνοντας άθικτη τη γέφυρα του Μπίστριτσα, που στη συνέχεια καταστράφηκε από τα πυρά ελληνικού πυροβολικού. Τα τμήματα του Συγκροτήματος, αφού πέρασαν τον Μπίστριτσα ποταμό, κινήθηκαν προς τα νότια και το 2ο Τάγμα κατόρθωσε να καταλάβει το ύψωμα 354 (Χαλάσματα) και να προετοιμαστεί για την εισχώρηση προς τα ανατολικά. Μετά την κατάληψη του υψώματος 354, το 3ο Τάγμα αναπτύχθηκε στα δεξιά και άρχισε την επίθεση κατά των υψωμάτων Νέοι – Ανατολικοί Προφήτες. Παρά τις επίμονες προσπάθειες των Γερμανών, το Τάγμα δεν κατόρθωσε να προσεγγίσει το οχυρά, υπέστη σοβαρές απώλειες και τις απογευματινές ώρες μετέπεσε σε κατάσταση άμυνας. Έτσι, έληξε η πρώτη ημέρα της επίθεσης των Γερμανών εναντίον του Ρούπελ, με τρομακτικές απώλειες για τον εχθρό.

Στα παρακείμενα οχυρά του Καρατάς και της Κάλης, η εχθρική δράση περιορίστηκε σε βομβαρδισμό πυροβολικού και αεροπορίας κατά διαστήματα εντός της ημέρας. Η επίθεση του 100ού Τάγματος κατά του οχυρού Παλιουριώνες είχε την ίδια εξέλιξη, όπως και η επίθεση κατά του Ρούπελ.

Ενώ όμως οι μετωπικές επιθέσεις κατά του Συγκροτήματος Ρούπελ αποκρούσθηκαν, στο άκρο δεξιά το 2ο Τάγμα, μετά την κατάληψη του υψώματος 354 στις 06:30, επιχείρησε βαθιά διείσδυση μεταξύ των οχυρών Ρούπελ και Καρατάς και εκμεταλλευόμενο τις βαθιές χαραδρώσεις, κατόρθωσε μέχρι το απόγευμα να καταλάβει το χωριό Κλειδί και το υπερκείμενο ύψωμα Τσούκα.

ΔΕΥΤΕΡΑ 7/4/1941

Από νωρίς το πρωί, συνεχίστηκε η επίθεση των Γερμανών κατά των οχυρών, ενώ παράλληλα η Γερμανική Διοίκηση έθεσε σε εφαρμογή το σχέδιο παράκαμψης των οχυρών από την κοιλάδα του Στρούμνιτσα ποταμού. Με διαταγή του Δουράτσου, συγκροτήθηκαν τρεις περίπολοι με αποστολή την εκκαθάριση της περιοχής από εχθρικά τμήματα και την αποκατάσταση της τηλεφωνικής επικοινωνίας μεταξύ των οχυρών. Παρά τους συνεχείς αεροπορικούς βομβαρδισμούς, συνελήφθησαν 14 Γερμανοί στρατιώτες με τρεις (3) συσκευές ασυρμάτου και δύο (2) όλμους.

Η παρουσία των Γερμανών στα νότια του οχυρού Ρούπελ απασχόλησε τις ελληνικές δυνάμεις. Η διμοιρία αρμάτων που θα ενεργούσε με το απόσπασμα του Παπαχατζή δεν χρησιμοποιήθηκε λόγω εδαφικών δυσχερειών.
Εναντίον των Γερμανών που είχαν καταλάβει το παρατηρητήριο της 7ης

πυροβολαρχίας στο ύψωμα Τσούκα κινήθηκαν δύο διμοιρίες του 3ου λόχου υπό των Νιάνου και Παπαχατζή υπό τον ανθυπολοχαγού Καρατζά. Μετά από ολοήμερη μάχη, οι ελληνικές δυνάμεις κατάφεραν να απωθήσουν τους Γερμανούς στο ύψωμα Γκολιαμά ανάμεσα στο χωριό Κλειδί και το λόφο Λουτρών.

Η υποχώρηση των Γερμανών και οι μικρές απώλειες των Ελλήνων υπερασπιστών ανύψωσαν το ηθικό των Ελλήνων. Ο Παπακωνσταντίνου σημειώνει χαρακτηριστικά στο ημερολόγιό του : “Το ηθικών των στρατιωτών υπέροχον. Τους βομβαρδισμούς και την κόλασιν πυρός υποδέχοντο με ζητωκραυγάς”
Το βράδυ η 2η Τεθωρακισμένη Γερμανική Μεραρχία έφθασε στα ελληνογιουγκοσλαβικά σύνορα στην περιοχή της λίμνης Δοϊράνης.

ΤΡΙΤΗ 8/4/1941

Στις 06:00 το πρωί Ρούπελ και Παλιουριώνες, δέχτηκαν νέο σφοδρό βομβαρδισμό από την αεροπορία και το πυροβολικό τωνεισβολέων, που συνεχίστηκε όλη την ημέρα.
Οι Γερμανοί του III/125 τάγματος ετοιμάστηκαν για νέα επίθεση με τρεις ομάδες εδάφους και μία διμοιρία σκαπανέων. Για το σκοπό αυτό ενισχύθηκε με δύο διμοιρίες του 13ου και 14ου λόχου.

Πιο σοβαρή ήταν η κατάσταση στα νότια του οχυρού αφού το II/125 τάγμα ενισχύθηκε από την κάθοδο των Γερμανικών Δυνάμεων της 5ης Ορεινής Μεραρχίας στα δυτικά του Στρυμόνα. Η κατάσταση χειροτέρεψε για την ελληνική πλευρά γιατί η Ομάδα Μεραρχιών διέταξε τα τάγματα του 41 Συντάγματος Πεζικού να επιστρέψουν στης αρχικές τους θέσεις μάχης. Η κατάσταση ήταν κρίσιμη καθώς η επόμενη προγραμματισμένη ενέργεια ήταν η διάβαση του Στρυμόνα από την 5η Ορεινή Μεραρχία.

ΤΕΤΑΡΤΗ 9/4/18941

Οι βομβαρδισμοί και οι επιθέσεις επαναλήφθηκαν εναντίον των οχυρών Ρούπελ και Παλιουριώνες, που μετά το μεσημέρι η σφοδρότητά τους κλιμακώθηκε. Βολές του ελληνικού πυροβολικού προκάλεσε σοβαρές απώλειες και οπισθοχώρηση εχθρικών δυνάμεων.
Στις 17:00 προσήλθαν Γερμανοί κήρυκες για να γνωστοποιήσουν την συνθηκολόγηση του ΤΣΑΜ ζητώντας την παράδοση του οχυρού. Ο διοικητής Αντισυνταγματάρχης Γεώργιος Δουράτσος, όπως αναφέρει ο ίδιος απάντησε ότι: “τα οχυρά δεν παραδίδονται αλλά καταλαμβάνονται” και ότι θα συνεχίσει τον αγώνα στερούμενος άλλων διαταγών.

Τα οχυρά παραδίδονται μόνον όταν κυριευθώσιν παρά του αντιπάλου. Ότι

τοιούτων διαταγών περί ανακωχής κλπ στερούμεθα παρά των ιεραρχικώς προϊσταμένων μας αρχών.
Διαταγάς λαμβάνομεν και εκτελούμεν μόνον τας προερχομένας εκ των προϊσταμέων μας αρχών.
Ο αγών θα συνεχισθεί. Πάσα δε απόπειρα προσεγγίσεως του οχυρού θα συντριβεί.
Αντισυνταγματάρχης Γεώργιος Δουράτσος

Ο Γερμανός κήρυκας διαβεβαίωσε στη στρατιωτική του τιμή ότι δεν επρόκειτο για απάτη και όρισε συνάντηση για την 06:00 της επόμενης μέρας. Το οχυρό επικοινώνησε με τη Μεραρχία όπου κοινοποίησε την συνθηκολόγηση. Η αντίδραση των ανδρών του οχυρού ήταν ότι ο αγώνας έπρεπε να συνεχιστεί.

ΠΕΜΠΤΗ 10/4/1941

Στις 06:00 το πρωί, ο διοικητής Γεώργιος Δουράτσος συναντάται με τον Γερμανό συνταγματάρχης και αξιώνει “κανείς Γερμανός να μην ανέβει στο οχυρό έως ότου και οι τελευταίοι αποχωρήσουν” όπως και συνέβη.

Ο Γερμανός συνταγματάρχης που παρέλαβε το οχυρό, έδωσε συγχαρητήρια στον διοικητή και εξέφρασε τον θαυμασμό και την εκτίμησή του για την αντίσταση και τον ηρωισμό των Ελλήνων στρατιωτών. Τόνισε μάλιστα ότι για τους Γερμανούς αποτελούσε τιμή και υπερηφάνεια ότι είχαν ως αντίπαλο έναν τόσον ηρωικό στρατό. Έξω από το οχυρό ήταν παραταγμένο γερμανικό τμήμα και απέδωσαν τιμές. Στη συνέχεια αξιωματικοί και στρατιώτες αναχώρησαν πεζή για το Σιδηρόκαστρο και τις Σέρρες.

ΑΠΩΛΕΙΕΣ

Σε 14 νεκρούς και 38 τραυματίες είναι ο απολογισμός των απωλειών του οχυρού Ρούπελ, ενώ οι νεκροί της ευρύτερης περιοχής Ρούπελ-Καπίνα – Καρατάς – Λουτρά Σιδηροκάστρου το χρονικό διάστημα 6-10/4/1941 ανέρχονται σε 122 νεκρούς, εκ των οποίων οι εννέα (9) αξιωματικοί.

Πηγή: roupel.gr